

Klik hier om terug te gaan naar het vorige zoomniveau.

LEEFBAAROMETER UPDATE 2012

Leefbaarometer update 2012

LEEFBAAROMETER UPDATE 2012

Opdrachtgever:
Ministerie van BZK

Auteurs:
H. van der Reijden (RIGO)
C. van Woerkens (Atlas voor Gemeenten)
K. Leidelmeijer (RIGO)
G. Marlet (Atlas voor Gemeenten)
R. Schulenberg (RIGO)

Uitgave:
Juni 2013

Rapportnummer
P23670

Inhoud

1. INLEIDING.....	1
1.1 Achtergrond.....	1
1.2 Deze update.....	2
2. METHODISCHE VERANTWOORDING	3
2.1 De woonkaart.....	3
2.2 Ontbrekende bronnen.....	4
2.3 Ontbrekende gebieden.....	5
2.4 Gebieden met ontbrekende waarden.....	5
2.5 Veranderde gegevens in de bron.....	6
2.6 Conclusie.....	7
BIJLAGE I	8

I. INLEIDING

I.1 Achtergrond

De Leefbaarometer is een instrument dat op basis van objectief vaststelbare omgevingscondities een indicatie geeft van de leefbaarheid vanuit het perspectief van de bewoners. De instrumentontwikkeling is beschreven in het document *De Leefbaarometer - Leefbaarheid in Nederlandse wijken en buurten gemeten en vergeleken: rapportage instrumentontwikkeling*. Deze publicatie kan worden gedownload op www.rigo.nl en op <http://www.rijksoverheid.nl>.¹

De instrumentontwikkeling is vergezeld gegaan van een eerste meting met als peildatum 1-1-2006. Aansluitend zijn zogenaamde 'terugmetingen' beschikbaar gemaakt voor de jaren 2002 en 1998² en hebben updates voor 2008 en 2010 plaatsgevonden.³ De methodische verantwoordingen daarvan kunnen eveneens op www.rigo.nl en op <http://www.rijksoverheid.nl> worden gedownload. Ook is een inhoudelijke analyse gemaakt van de ontwikkelingen in leefbaarheid tussen 1998 en 2008⁴ en van de ontwikkeling tussen 2008 en 2010.⁵

Inmiddels is met de Leefbaarometer veel onderzoek verricht, zowel door het Rijk als door gemeenten en corporaties. De publicaties van die in opdracht van het Rijk zijn uitgevoerd kunt worden ingezien en gedownload via de

¹ K. Leidelmeijer, G. Marlet e.a., (2008) *De Leefbaarometer; Leefbaarheid in Nederlandse wijken en buurten gemeten en vergeleken - rapportage instrumentontwikkeling*, RIGO en Atlas voor gemeenten i.o.v. VROM/WWI, Amsterdam, mei 2008.

² K. Leidelmeijer en G. Marlet (2009). *Terugmetingen met de Leefbaarometer: 1998 en 2002, methode*, RIGO en Atlas voor gemeenten i.o.v. VROM/WWI, Amsterdam, januari 2009.

³ K. Leidelmeijer, G. Marlet e.a (2009), *Leefbaarometer meting 2008; eerste uitkomsten en methodische verantwoording*, RIGO en Atlas voor gemeenten i.o.v. VROM/WWI, Amsterdam, mei 2009 en K. Leidelmeijer, G. Marlet e.a. (2011). *Leefbaarometer update 2010*, RIGO en Atlas voor gemeenten i.o.v. VROM/WWI, Amsterdam, april 2011.

⁴ K. Leidelmeijer, G. Marlet, R. Schulenberg, C. van Woerkens, 2009: *Leefbaarheid door de tijd. Beschrijving en analyse van de belangrijkste ontwikkelingen die volgen uit de Leefbaarometer* (Atlas/RIGO, Utrecht/Amsterdam).

⁵ K. Leidelmeijer, G. Marlet, R. Schulenberg, C. van Woerkens, 2011: *Leefbaarheid in balans: Ontwikkeling van de leefbaarheid in de periode 2008-2010 op basis van de Leefbaarometer* (Atlas/RIGO, Utrecht/Amsterdam).

website waar ook de viewer te vinden is: <http://www.leefbaarometer.nl/wat-is-de-leefbaarometer>.

1.2 Deze update

Deze notitie beschrijft de methodische verantwoording van de meting 2012 en gaat in het bijzonder in op de aanpassingen die sinds de vorige meting zijn doorgevoerd. In deze meting zijn onderliggende gegevens met peildatum I - I - 2012 en over het jaar 2011 verwerkt. In de bijlage zijn de indicatoren en de bijbehorende peildata opgesomd.

De actualisering van de Leefbaarometer is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van BZK en begeleid door een commissie bestaande uit S. Boksic (projectleider, BZK), H. ten Caten (gemeente Eindhoven), J. Meesters (gemeente 's-Hertogenbosch), J. J. Visser en W. van den Engel (gemeente Dordrecht), M. A. Huisman en T. van der Steeg (gemeente Almere) en W. van der Zanden (COS, gemeente Rotterdam). De onderzoekers danken de leden van de commissie voor hun kundige commentaar en suggesties, maar ook voor hun bereidheid om de eerste uitkomsten te valideren in hun gemeente.

2. METHODISCHE VERANTWOORDING

Een update van de Leefbaarometer bestaat eruit dat de indicatoren van de omgevingscondities die in het model van de Leefbaarometer zijn opgenomen, worden geactualiseerd met brongegevens op de nieuwe peildatum. Voor de update 2012 betreft dat de peildatum 1-1-2012 of het eerste jaar daaraan voorafgaand voor jaarcijfers. De onderliggende gegevens worden verwerkt tot indicatoren die zoveel mogelijk overeenkomen met de indicatoren die in de basismetring voor de modelontwikkeling zijn gebruikt. Vervolgens worden de indicatoren ingevoerd in het model, waarna wordt berekend hoe de leefbaarheid er primo 2012 uitzag. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op aanpassingen die bij de update 2012 zijn gehanteerd. Een overzicht van de indicatoren en eventuele wijzigingen in de methode kan worden gevonden in bijlage I.

2.1 De woonkaart

Dit jaar is een kleine extra verbetering doorgevoerd bij het maken van de pc6-woonkaart die de basis vormt voor de clusters. Net als bij de vorige meting wordt gebruikgemaakt van de gesloten 6ppc-polygonenkaart van het Kadaster. Om te voorkomen dat niet-bebouwde delen van de postcode meegenomen worden in de clusterprocedure, wordt alleen woongebied geselecteerd.

Om een actueel beeld te hebben van de delen van de postcodes die als woongebied kunnen worden aangemerkt, is gebruikgemaakt van de kaartlaag 'woongebied' van Falkplan/Andes. Deze wordt aangevuld met woongebied en bouwlocaties die zijn benoemd in de meest recente bodemstatistiek van het CBS (2008).

Deze 'woongebieden' bleken evenwel nog iets te ruim te zijn gedefinieerd. Daarvoor waren twee redenen. Allereerst bleek een aantal gebiedsfuncties zoals sportterreinen en recreatiegebieden nog aanwezig. Ten tweede bleken sommige bouwterreinen nog niet tot ontwikkeling gebracht. Op de potentiële

woongebieden zijn dan ook de binnenstedelijke terreinen voor recreatie en sportterreinen alsmede bouwlocaties in mindering gebracht, tenzij er daadwerkelijk woningbouw heeft plaatsgevonden. Ook delen van postcodes die bestaan uit spoorwegen en hoofdwegen zijn zoveel mogelijk buiten de kaartbeelden gehouden.

Als laatste stap is dit jaar recente nieuwbouw toegevoegd die nog niet in de CBS- en Falkplankaart waren opgenomen. Hiertoe is gebruik gemaakt van de recente bouw zoals opgenomen in de Basisregistraties Adressen en gebouwen van 2012 (BAG).

2.2 Ontbrekende bronnen

Er waren voor deze update geen ontbrekende bronnen. Voor de update 2008 was dat het geval voor geluid en voor de bodemstatistiek. Geluid is bij die update constant gehouden en geschat voor nieuwe gebieden. Groen is toen via een andere methode berekend (zie Leefbaarometer meting 2008; eerste uitkomsten en methodische verantwoording).

Geluid

Voor de berekening van de geluidsindicatoren is gebruikgemaakt van nieuwe geluidsberekeningen door het Planbureau voor de Leefomgeving. De geluidskarten zijn gemaakt met een fijnmaziger wegenkaart dan in 2006 en hebben betrekking op het jaar 2010.

Groen

Voor de berekening van de groengerelateerde indicatoren is de methode gehanteerd die ook in 2006 is gebruikt. Hierbij is voor het groen in de vroegnaarlogse gebieden het oppervlak 'wonen' uit de meest recente Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) van 2012 (voor zover dit over het groen uit de bodemstatistiek valt) in mindering gebracht op het oppervlak groen. Op die manier is de nieuwbouw in het groen van vroegnaarlogse gebieden verdisconteerd in de qua actualiteit wat achterlopende bodemstatistiek.

2.3 Ontbrekende gebieden

Ook dit jaar is uitgegaan van de postcodes waar in januari 2012 huishoudens woonden. We hebben geselecteerd op basis van het postcodebestand van WDM Nederland. Nieuwbouwlocaties waar nog geen gegevens over huishoudens (en haar kenmerken) bekend waren, zijn vooralsnog buiten beschouwing gelaten.

2.4 Gebieden met ontbrekende waarden

Woningen en huishoudens

Voor de berekening van een aantal indicatoren (dichtheid, verkoopwaarde huurwoningen, aandeel sloop) wordt gebruikgemaakt van het aantal woningen in een gebied. Voor een beperkt aantal gebieden is het aantal woningen echter onbekend. In gevallen waar dan wel een aantal huishoudens bekend is (en er geen aanleiding is om te veronderstellen dat de woningen daadwerkelijk zijn onttrokken), is voor de meting 2012 het aantal huishoudens gebruikt om de indicator te berekenen. Dit vermindert het aantal ontbrekende postcodes.

Winkelcentra

Voor de indicator 'afstand tot groot winkelcentrum' is evenals vorige jaren gebruik gemaakt van WDM. In de definitie van de indicator gaat het om de nabijheid van winkelcentra van meer dan 100 winkels die was gecodeerd als dummyvariabele (0 bij niet aanwezig, 1 bij wel aanwezig). Bij de update 2012 bleek een belangrijke daling te zijn ontstaan in het aantal winkelcentra. Nadere inspectie gaf aan dat deze winkelcentra in de werkelijkheid niet waren verdwenen, maar dat het aantal winkels was gedaald tot (net) onder de grens van 100. De impact van die 'grensoverschrijding' werd te groot geacht om valide te zijn voor de Leefbaarometer. Daarom is de indicator aangepast. In de nieuwe indicator is de ontwikkeling van het aantal winkels proportioneel meegenomen in plaats van als dummy. In het geval er nog 90 winkels in het winkelcentrum is de waarde voor het betreffende gebied dan niet op 1 maar op 0,9 vastgesteld.

2.5 Veranderde gegevens in de bron

Voor de meeste bronnen is er bij de update 2012 geen sprake geweest van een verandering van de onderliggende gegevens. Dat was wel het geval bij de update 2010, waarvoor toen andere rekenmethoden zijn ontwikkeld die zijn beschreven in de verantwoording bij de update 2010. Voor een aantal van de in 2010 veranderde gegevens zijn de veranderingen bij de bronhouder weer teruggedraaid waardoor in beginsel weer op de oorspronkelijke manier kon worden gewerkt. Dit betreft de basisgegevens over inkomen en opleiding.

Bij alle indicatoren van bevolking en woningvoorraad is een procedure toegepast waarin is getoetst of de veranderingen plausibel zijn in het licht van de geregistreerde mutaties in de bevolking en woningvoorraad. Als er veel is gemuteerd, is steeds de waarde uit het bronbestand overgenomen. Als er weinig of geen mutaties hebben plaatsgevonden, dan is in het geval van de woningvoorraad de oorspronkelijke waarde overgenomen. Bij verandering van eigendomsverhouding is – als er geen sloop/nieuwbouw is geweest – alleen de verandering van huur naar koop overgenomen. Bij bevolkingskenmerken waar niet-plausibele verschillen in de bron ontstonden, is alleen de ontwikkeling op de betreffende indicator toegepast op het niveau van 2010 (smooth-methode, zoals beschreven in de verantwoording bij de update van 2010).

Bij sociale huur is door de bronhouder een correctie toegepast. In 2008 zijn woningen overgeheveld van sociale huur naar particuliere huur. Dat bleek ten onrechte te zijn, en dit is in 2010 weer teruggedraaid. Daardoor is er voor sommige gebieden ogenschijnlijk sprake geweest van een forse toename tussen 2008 en 2010. Voor die gebieden is onderzocht of die toename toe te schrijven is aan sloop/nieuwbouw in die periode. Als dat niet het geval was, is ervan uitgegaan dat deze toename het gevolg is geweest van de wijziging door de bronhouder. In dat geval is interpolatie toegepast, wat er in sommige gevallen toe heeft geleid dat de score 2010 afwijkt van wat de vorige keer is gepubliceerd. Dit geldt met name voor de steden in Limburg.

2.6 Conclusie

Voor een aantal indicatoren zijn bewerkingen uitgevoerd om ze vergelijkbaar te maken met de indicatoren die bij de eerdere metingen zijn gehanteerd. Het aantal noodzakelijke correcties was minder groot dan in 2010 omdat WDM dit jaar extra energie heeft gestoken in het aanleveren van gegevens op gelijke wijze als in 2008. Soms was er echter nog wel een correctie nodig omdat de onderliggende variabelen op een andere wijze zijn gemeten in het betreffende bronbestand. De bewerkingen zijn erop gericht geweest om wel de ontwikkeling op de nieuwe variabelen te gebruiken, maar niet het niveau. Zonder die bewerking zou een trendbreuk zijn ontstaan die de metingen 2010 en 2012 onvergelijkbaar zou maken. De invloed van de nieuwe meetmethode is verder beperkt door veranderingen in de indicatoren over de woningvoorraad te beperken tot die situaties waarin er ook aantoonbaar (dat wil zeggen, blijkend uit de registratie van woningmutaties van het CBS) mutaties in de voorraad hebben plaatsgevonden in de tussenliggende periode. Met deze aanpassingen is de meting 2012 vergelijkbaar gemaakt met de meting 2010 en kunnen ontwikkelingen worden toegeschreven aan feitelijke ontwikkelingen.

Overige aanpassingen die zijn doorgevoerd, hebben invloed op de kaartbeelden die via www.leefbaarometer.nl beschikbaar komen. Er is een aantal typen gebieden (delen van snelwegen, sportparken en spoorwegen) die ten onrechte werden afgebeeld, verwijderd. Daarmee komt de ruimtelijke representatie beter overeen met wat zal worden herkend als 'woongebieden'.

BIJLAGE I

	Indicator	Wijziging of correctie methode t.o.v. 2010
DIMENSIE WONINGVOORRAAD		
1	Dominantie vrijstaande woningen	Correctiemethode gelijk aan 2010 <i>(alleen in gebieden waar mutaties hebben plaatsgevonden, is gebruik gemaakt van de enigszins gewijzigde nieuwe indeling van WDM)</i>
2	Dominantie tweekappers	
3	Dominantie flats met meer dan 4 verdiepingen	
4	Dominantie etagewoningen	
5	Dominantie boerderijen en tuinderijen	
6	Dominantie stedelijke statuswoningen	
7	Dominantie suburbane statuswoningen	
8	Dichtheid	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
9	Percentage sociale huurwoningen	Score 2010 aangepast in 2012, omdat er in SYSWOV een correctie op een meetfout uit het verleden is toegepast
10	Dominantie 1940-1959 bouw	Correctiemethode gelijk aan 2010 <i>(alleen in gebieden waar mutaties hebben plaatsgevonden, is gebruik gemaakt van de enigszins gewijzigde nieuwe indeling van WDM)</i>
11	Dominantie 1970-1979 bouw	
12	Dominantie vroegnaoorlogs (1945-1960)	
13	Dominantie vooroorlogse bouw (tot 1940)	
DIMENSIE PUBLIEKE RUIMTE		
14	Waarde verkochte huurwoningen	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
15	Aandeel sloop	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
16	Geluidsbelasting railverkeer	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor (meest recente gegevens PBL)
17	Geluidsbelasting totaal	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor (meest recente gegevens PBL)

	Indicator	Wijziging of correctie methode t.o.v. 2010
18	Nabijheid groot water	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
19	Dominantie vroegnaoorlogse hoogbouw met veel groen	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor; groen op basis van BAG
20	Water in de wijk	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
21	Uitzicht op binnenwater	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
DIMENSIE VOORZIENINGEN		
22	Nabijheid supermarkt	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
23	Nabijheid bankfiliaal	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
24	Nabijheid groot winkelcentrum	Aangepaste methode 2012. Definitie van groot winkelcentrum is meer dan 100 winkels. Zo ja score is 1; zo nee score is 0. In methode 2012: indien winkels bijvoorbeeld dalen naar 90. Dan geen score 0 maar 0,9.
DIMENSIE BEVOLKINGSSAMENSTELLING		
25	Aandeel niet-werkende werkzoekenden	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
26	Dominantie inkomens tot 2x modaal	Correctiemethode gelijk aan 2010
27	Dominantie minimuminkomens	Verschil tussen 2010 en 2012 (uit nieuwe bron) wordt toegepast op waarden 2010
28	Dominantie inkomens meer dan 2x modaal	
29	Aandeel niet-westerse allochtonen	Zelfde methode als in 2010 en daarvoor
30	Aandeel hoogopgeleiden	Niet dezelfde methode als in 2010. Echter methode (weer) gelijk aan periode van daarvoor (2006/2008).
DIMENSIE SOCIALE SAMENHANG		
31	Dominantie middelbare paren zonder kinderen	Correctiemethode gelijk aan 2010 Verschil tussen 2010 en 2012 (uit nieuwe bron) wordt toegepast op waarden 2010
32	Dominantie jonge paren zonder kinderen	
33	Dominantie oudere paren zonder kinderen	
34	Dominantie jong alleenstaand	

	Indicator	Wijziging of correctie methode t.o.v. 2010
35	Dominantie middelbaar alleenstaand	
36	Aandeel ouderen	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
37	Aandeel gezinnen met kinderen	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
38	Homogeniteit gezinnen met oudere kinderen	Correctiemethode gelijk aan 2010
39	Homogeniteit gezinnen met jonge kinderen	Verschil tussen 2010 en 2012 (uit nieuwe bron) wordt toegepast op waarden 2010
40	Dominantie eigenaar bewoners	Correctiemethode gelijk aan 2010
41	Verhuizingen (mutatiegraad)	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
DIMENSIE VEILIGHEID		
42	Vernielingen	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
43	Verstoring openbare orde	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
44	Geweldsmisdrijven	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
45	Diefstal uit de auto	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
46	Overlast	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
Niet toebedeeld aan een dimensie		
47	Nabijheid natuurgebied	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
48	Nabijheid bos	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor
49	Nabijheid kust	Methode gelijk aan 2010 en daarvoor